

Thema: Doorstart

Overweging 12 april 2015 – Harris Brautigam

Lector: Liesbeth Broekhoff

“... Wij kunnen leren van Jezus, van Thomas, van de vrouw uit het toneelstuk van Tsjechov om het leven te blijven zoeken en te maken. Het is de enige weg om de macht van het geweld en daarmee van de schijnbare onmacht te doorbreken. Dat visioen is met Pasen aan ons voorgehouden. De uiterste macht is toen doorbroken ...”

Eerste lezing uit Johannes 20: 19-31

Tweede lezing, fragment uit ‘Drie Zusters’ van Anton Tsjechov

Openingsgebed

U bent onze toekomst en niet de dood.
Daarom stellen wij nu al
tegenover de wanhoop de hoop,
tegenover het verdriet de vreugde
en laten ons door niets van de wijs brengen:
U bent de redder van ons leven.
En wat wij hier al mogen geloven
zult U ons laten zien. Amen.

Lied: Voor de zevende dag

H.Oosterhuis/A.Oomen

Welkom en inleiding

Ik heet u allen hartelijk welkom.

Ter inleiding lees ik u de tekst voor van het lied ‘Dan zal ik leven’. Wij zullen de dienst ook gaan afsluiten met dat lied.

Het zal in alle vroegte zijn

Als toen

De steen is weggerold

Ik ben uit de grond opgestaan

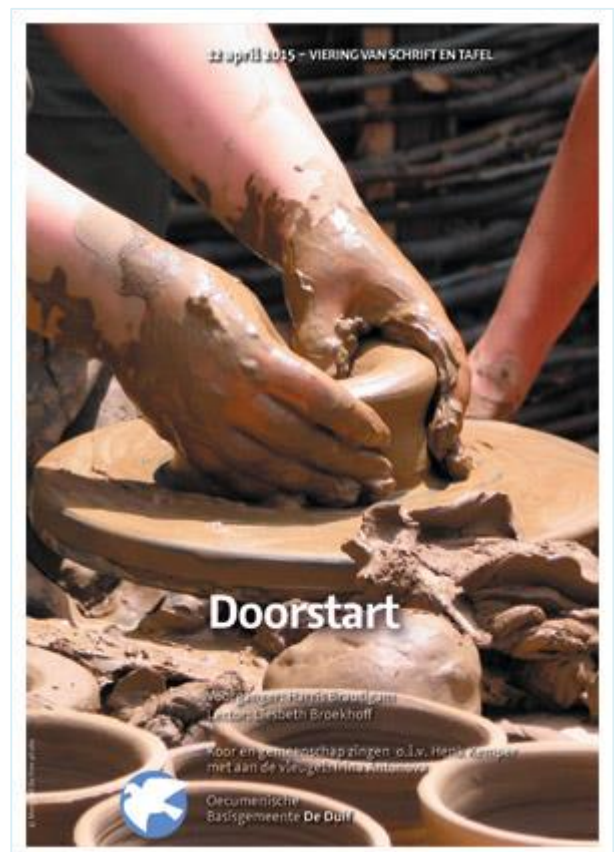
Mijn ogen kunnen het licht verdragen

Ik loop en struikel niet

Ik spreek

En versta mijzelf

Mensen komen mij tegemoet

Wij zijn in bekenden veranderd.

*De ochtendmist trekt op
Ik dacht een dorre vlakte te zien
Volle schoven zie ik
Lange halmen
Aren waarin de korrel zwelt.*

*Bomen omringen het bouwland
Heuvels golven de verte in
Bergopwaarts
En worden wolken.*

*Daarachter, kristal geworden
Verblindend
De zee die haar doden teruggaf.*

*Wij overnachten in elkaars schaduw
Wij worden wakker van het eerste licht
Alsof iemand ons bij naam en toenaam heeft geroepen*

*Dan zal ik leven
Dan zal ik leven
Dan zal ik leven.*

Ik zie deze dienst als een kleine etappe van onze grote reis die wij met elkaar mogen en kunnen maken.

Laat ons gaan. En neem alles mee wat in je leeft: je hoop, je zorgen, je twijfel, je moed, je geloof: als het boekje van wat wij zijn en hebben.

Lied: Vroeg in de morgen H.Oosterhuis/A.Oomen

Eerste lezing - Johannes 20: 19-31

In de avond van die eerste week van de dag, toen de deuren van de verblijfplaats der leerlingen gesloten waren uit vrees voor de joden, kwam Jezus binnen, ging in hun midden staan en zei: "Vrede zij u".

Na dit gezegd te hebben toonde Hij hun zijn handen en zijn zijde. De leerlingen waren vervuld van vreugde toen zij de Heer zagen. Nogmaals zei Jezus tot hen: "Vrede zij U. Zoals de Vader mij gezonden heeft, zo zend ik U". Na deze woorden blies Hij over hen en zei: "Ontvangt de Heilige Geest. Aan wie gij de zonden vergeeft, zijn ze vergeven, en aan wie gij ze niet vergeeft, zijn ze niet vergeven".

Tomas, één van de twaalf, ook wel Didymus genaamd, was echter niet bij hen, toen Jezus kwam. De andere leerlingen vertelden hem: "Wij hebben de Heer gezien". Maar hij antwoordde: "Als ik niet in zijn handen de tekenen van de nagelen zie en mijn vingers in de plaats van de nagelen kan steken en mijn hand in zijn zijde leggen, zal ik het niet geloven". Acht dagen later waren zijn leerlingen weer in het huis bijeen, en nu was Tomas erbij. Hoewel de deuren gesloten waren, kwam Jezus binnen, ging in hun midden staan en zei: "Vrede zij U". Vervolgens zei hij tot Tomas: "Kom hier met uw vinger en bezie mijn handen. Steek uw hand uit en leg die in mijn zijde, en wees niet langer ongelovig maar gelovig". Toen riep Tomas uit: "Mijn Heer en mijn God!" Toen zei Jezus tot hem: "Omdat ge mij gezien hebt geloofd ge? Zalig die niet gezien en toch geloofd hebben".

Nog vele andere tekenen heeft Jezus gedaan in het bijzijn van zijn leerlingen, welke niet in dit boek zijn opgetekend, maar deze zijn hier opgetekend opdat ge moogt geloven dat Jezus de Christus is, de zoon van God, en opdat gij door te geloven leven moogt bezitten in Zijn Naam.

Lied: Geschreven staat *H.Oosterhuis/T.Löwenthal*

Tweede lezing, Fragment uit 'Drie Zusters' van Anton Tsjechov (1860 – 1904)

O, hoor die muziek toch eens spelen! Daar gaan ze van ons vandaan, een van hen heeft ons helemaal verlaten, voorgoed en wij blijven alleen achter om ons leven opnieuw te beginnen. We moeten leven....we moeten verder leven...

Eens zal er een tijd komen waarin de mensen zullen weten waarom dit allemaal zo heeft moeten zijn, waar al dit leed toe heeft gediend, dan zullen er geen geheimen meer bestaan, maar ondertussen moeten we verder leven....we moeten werken, alleen maar werken! Morgen ga ik alleen weg, ik ga naar school om les te geven en mijn hele verdere leven zal ik wijden aan hen die er misschien behoefte aan hebben. Het is nu herfst, de winter staat voor de deur, dan ligt alles onder de sneeuw en ik zal werken en nog eens werken....

De muziek speelt zo vrolijk, zo opgewekt en dat maakt dat je er naar verlangt om te leven! O lieve God! De tijd gaat voorbij, ook wij zullen eenmaal voorgoed verdwenen zijn, de mensen zullen ons vergeten en zich niet meer herinneren hoe wij er uit hebben gezien, hoe onze stemmen hebben geklonken en met z'n hoevelen we waren, maar voor al degenen die na ons komen, zal ons leed in vreugde zijn verkeerd, dan zal er geluk en vrede op aarde heersen en dan zullen de mensen voor de nu levenden een goed woord over hebben en hen zegenen. O, mijn lieve zusjes, ons leven is nog niet afgelopen! We hebben alles nog voor ons! De muziek speelt zo vrolijk, zo uitbundig en het is net of er nog maar één stap nodig is om te ontdekken waarvoor wij leven, waarvoor wij lijden....O, als we dat maar wisten, als we dat maar wisten!

Lied tegen de laatste wereldoorlog *H.Oosterhuis / A.Oomen*

Overweging

Het was eigenlijk meer toeval dan gepland toen ik bij de voorbereiding van deze dienst de tekst van het lied "Dan zal ik leven" hardop op mijn kamer voorlas.

Ik had het lied al zoveel malen gezongen. De melodie had me elke keer weer bij mijn kladden gepakt en mijn keel stakte bij die laatste woorden 'dan zal ik leven' van ontroering.

Maar nu las ik de tekst. Eén keer. Ik herhaalde wat ik las. Maar nu als een declamatie. En eigenlijk ontdekte ik toen pas wat ik steeds gezongen had: een visioen, een perspectief, een troost! Ik hoop dat u het hebt kunnen terug horen bij mijn inleiding van deze dienst.

Beelden van vruchtbaarheid, een prachtig landschap, mensen die mij tegemoet komen, en die ons bekenden van elkaar maken. We worden wakker! En we horen een stem die ons roept!

Blijf daar maar eens somber onder. Nee, dan zal ik leven!

Dat is pas Pasen!

Angsthazen

De stem die ons roept is de stem van de verrezen Heer, die het ongeloof van Thomas aan de kaak stelt en hem tot de orde roept! Het is de stem van Hem die de Geest naar dat stelletje angsthazen toeblaast en hen de mogelijkheid geeft zonden te vergeven. En wat betekent 'zonden vergeven' anders dan: niet 'stilstaan' maar doorgeven wat Hij hen leerde.

Met het tonen van Zijn handen en de wonden in zijn lijf gaf Hij aan dat doorgaan met leven ook met pijn en lijden te maken heeft. Misschien zelfs niet zonder kan, omdat leven veroverd moet worden.

Een moeilijke boodschap, omdat we soms in ons persoonlijke leven voor bijna onmogelijke en oneerlijke opgaven worden gesteld waarbij het lijkt dat de ochtendmist nooit optrekt.

Vroeger, vooral in mijn kinderjaren, leek het of de wereld tijdens Pasen stil stond. Op paaszaterdag luidden de klokken, de wereld luisterde ernaar en was vredig. De winkels waren dicht, de mensen kleedden zich op zijn paasbest. Het leek of heel de aarde stil stond en het Alleluja over zich heen liet dalen.

Dat was vroeger.

Wat een verschil met nu!

Invasie

Onze wereld lijkt niet meer die vredige wereld van toen. Van alle kanten lezen en horen we berichten over oorlog en geweld: Darfur, Kenia, Syrie, Jemen. Aanslagen en de vreselijkste moordpartijen door IS.

We voelen ons niet meer veilig. We vrezen de invasie van vluchtelingen. De VVD pleit voor een grote muur om Europa. De PVV wil de Nederlandse grenzen sluiten en vreemdelingen wegsturen. Of het nu kinderen zijn of niet. 'Eigen bodem eerst' luidt de boodschap. De Islam wordt gelijkgesteld met een misdadige doctrine en Moslims worden zo bij voorbaat als paria neergezet. Zo wil die politieke partij ons de kans ontnemen medemensen 'in bekenden te veranderen'!

Dan hebben we onlangs nog van nabij kunnen zien dat er een groep mensen is – bankiers worden ze genoemd – die met droge ogen zich het recht geven waanzinnige financiële beloningen op te eisen. In hun besloten denkraam cultiveren zij hun hebzucht. Zij en al die anderen over heel de wereld, die tot die kaste van graaiers behoren, beseffen niet dat zij een even groot gevaar voor de wereldsamenleving zijn als de meest oorlogszuchtige dictator.

Idylle en werkelijkheid

Ik breng de idylle van een wereld van Pasen samen met de cynische en angstwekkende werkelijkheid van onze wereld nu.

Het is de werkelijkheid waarin wij leven. Waar wij mee moeten omgaan, een weg moeten zien te vinden.

Jezus heeft laten zien dat we er met bidden alleen niet komen. Hij is de weg gegaan van de worsteling, de wanhoop en het schijnbare verlies. Hij heeft met zijn gewonde handen en zijn littekens laten zien dat hij die strijd niet heeft vermeden, maar is aangegaan om verder te kunnen.

En Thomas heeft het begrepen. En velen na hem ook.

Zo bijvoorbeeld Anton Tsjechov, de Russische schrijver in zijn toneelstuk 'De Drie Zusters'. Dat tweede verhaal dat ik u voorlas is uit een veel latere tijd en een heel andere cultuur. Het is een fragment uit dat toneelstuk:

Het is het verhaal van drie vrouwen (Olga, Masha, Irina) die opeens in een stil huis verkeren als de ingekwartierde officieren voor de oorlog worden opgeroepen en zij op zichzelf worden teruggeworpen. "We moeten verder leven", roept Irina in wanhoop uit. Maar tegelijk roept ze haar zusjes toe: "het is nog niet afgelopen, we hebben alles nog voor ons". De gedachte aan de mogelijkheid van een 'doorstart' ondanks alle schijn-tegen spreekt ze uit met tegelijk die brandende onzekerheid: als we maar wisten waar voor we leefden... Maar zij gaat!

Doorstart

Er is een existentiële nood. Toen. Van ongeloof bij Thomas. Van levensangst bij die vrouwen. Herkenbaar ook in onze tijd.

Bij Thomas klinkt de boodschap die hem het leven instuurt, bij Irina het bewustzijn om zelf er alles aan te doen, ze gaat er op uit om te werken.

Wij kunnen leren van Jezus, van Thomas, van de vrouw uit het toneelstuk van Tsjechov om het leven te blijven zoeken en te maken.

Het is de enige weg om de macht van het geweld en daarmee van de schijnbare onmacht te doorbreken.

Dat visioen is met Pasen aan ons voorgehouden. De uiterste macht is toen doorbroken.

Vandaag wordt in de verhalen voorgehouden om er mee verder te gaan, een doorstart te maken, bezig blijven met het doorbreken van de macht.

Bedenk daarbij dat machthebbers bang zijn voor hen die niet bang zijn voor macht, die zich niet laten intimideren. Het gaat er om de onmacht tot rechtvaardigheid van de machthebbers en de graaiers aan de kaak te blijven stellen. Dat is de opgave.

Laten we elkaar daarvoor steeds blijven bemoedigen!

Amen

Pianomuziek door Irina Antonova

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in een God die Vader en onze bevrijder is.

Die de kosmos, de aarde en ook mij geschapen heeft.

Die de wereld in zijn hand houdt

en de evolutie stuwt tot de volkomen voltooiing.

Ik geloof in Jezus Christus,

die ons voorgeleefd heeft hoe God is.

Die tranen heeft gedroogd en ons weer blij maakte.

Die in zijn leven ons heeft voorgedaan

wat de weg is naar voltooiing.

Ik geloof in de Geest die ons helpt

en die nooit meer gedooft kan worden sinds het eerste paasfeest.

Ik geloof dat het mijn taak is

die Geest gestalte te geven in onze dagen.

Ik geloof dit te kunnen doen

door de kracht van deze gemeenschap.

Amen.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed: Moge ons voor waar verschijnen *H.Oosterhuis/T.Löwenthal*

Moge ons voor waar verschijnen,

die genoemd wordt zoon der mensen,

die gezegd wordt dood maar levend,

die gehoopt wordt mens voor allen.

Moge ons verschijnen deze,
niet in droom, in stand van sterren,
niet als spiegelbeeld in water,
maar in mensentaal van liefde.

In dit mensenbrood gebroken,
levenskansen, recht voor allen,
in het drinken van de beker,
in vergeving en ontferming.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Nodiging, Breken en delen van brood en wijn

Lied: Dit ene weten wij *H.Roland Holst / Tom Löwenthal*

Gebed

Onze Vader

Slotlied: Dan zal ik leven *H.Oosterhuis/A.Oomen*

Zegenbede